

Policajný úrad v Nitre 1939 – 1942

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1550_7387	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Policajný úrad v Nitre	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1939 – 1942	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit o description (quantity, bulk, or size)	5,40 bm (29 archívnych škatúl, 12 kníh)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Štátny policajný úrad v Nitre 1939 – 1942	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Od októbra 1938 prebralo záležitosti polície do svojej agendy Ministerstvo vnútra v Bratislave a v dôsledku straty pohraničných území Slovenska po Viedenskej arbitráži bola nevyhnutná aj reorganizácia a presídlenie policajných úradov z odstúpených pohraničných oblastí do nových (dočasných) sídel. Štátny policajný úrad bol z Komárna presídlený do Nitry. Štátne policajné úrady v Nitre, Banskej Bystrici a Kežmarku vznikli vyhláškou slovenského Ministerstva vnútra č. 48/1938 Úr. n. z 22. novembra 1938 o zriadení policajných úradov na Slovensku. Vyhláška stanovila pre novozriadené štátne policajné úrady výkon v odbore polície, ktorá dovtedy patrila príslušným obciam	Dejiny správy pôvodcu

		<p>a okresným úradom. Územná pôsobnosť policajných úradov sa podľa tejto vyhlášky vzťahovala na obvod príslušnej politickej obce, v ktorej boli zriadené. Postavenie policajných riaditeľstiev a štátnych policajných úradov v období 1. Slovenskej republiky upravovalo vládne nariadenie č. 314/1939 Sl. z. z 13. decembra 1939, podľa ktorého boli po reorganizácii verejnej správy inštančne a služobne včlenené do organizácie okresných a župných úradov. Základný rámec činnosti štátnych policajných úradov vymedzovalo vládne nariadenie č. 51/1936 Zb. z a n. zo 6. marca 1936, ktoré ostalo v platnosti i po vzniku slovenského štátu. Pôsobnosť Štátneho policajného úradu v Nitre sa vzťahovala na celé katastrálne územie Nitry a jeho vecná kompetencia bola tá istá, ako u jeho predchodcu. Pôsobil až do 30. júna 1942, keď bol zrušený vyhláškou ministra vnútra č. 124/1942 zo dňa 20. júna 1942. Dňom 1. júla 1942 prevzal jeho kompetenciu Okresný úrad v Nitre.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>Spisy policajného úradu boli pôvodne manipulované v štyroch oddeleniach: dôvernom, prezidiálnom, všeobecnom a priestupkovom. V každom bol vedený samostatný registratúrny denník a spisy sa ukladali podľa poradových čísel. V dôvernom protokole sa viedli spisy prísne dôverného charakteru. V prezidiálnom protokole boli vedené obežníky nadriadených orgánov a úradov, pátrania po agentoch, politicky nespoľahlivých osobách a vyzvedačoch cudzích štátov, činnosť spolkov a strán, tlačové záležitosti, záležitosti pasov a pohraničného styku a ostatné spisy dôležitého charakteru. Vo všeobecnom protokole bola vedená ostatná agenda policajného úradu, ako pátranie po zločincoch a vinníkoch, záležitosti miestnej dopravy, evidencia osôb, pasové záležitosti nižšie postavených osôb, agenda dozoru nad divadelnými a filmovými predstaveniami, činnosť mravnostnej polície a pod. V priestupkovom protokole sa viedla agenda patriaca do trestnej právomoci policajného úradu.</p> <p>Agenda policajného úradu sa vybavovala v 14. oddeleniach s nasledujúcou pracovnou náplňou:</p>	Dejiny archívneho fondu

		<ol style="list-style-type: none"> 1. Záležitosti verejnej bezpečnosti a poriadku 2. Evidencia osôb v obvode policajného úradu, pasy a pohraničný styk 3. Záležitosti spolkové a zhromažďovacie 4. Záležitosti tlačové 5. Záležitosti zbrojné, výkon predpisov o zbraniach a výbušninách 6. Divadlá a verejné zábavy 7. Trestná právomoc policajného úradu podľa trestného poriadku 8. Postrk a vyhostenie 9. Policajné úradné výkony podľa ustanovení trestného poriadku. 10. Mravnostná polícia 11. Policajné trestné súdnictvo podľa odst. 1 čl. 6 zák. č. 125/1927 Zb. z. a n. 12. Miestna doprava, železničná a letecká doprava 13. Dohľad nad pohostinstvami, kaviarňami, nocľahárňami, zhromažďovacími a zábavnými miestami 14. Straty a nálezy <p>Po zániku Štátneho policajného úradu v Nitre prevzalo jeho spisový materiál pravdepodobne Okresné žandárske veliteľstvo v Nitre. V roku 1945 ho prevzalo Okresné veliteľstvo národnej bezpečnosti v Nitre, ktoré ho v januári 1949 odovzdalo do úschovy Krajskej správe Ministerstva vnútra v Nitre.</p>	
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Z Krajskej správy Ministerstva vnútra v Nitre písomnosti Štátneho policajného úradu v Nitre začiatkom roka 1961 prevzal predchodca Štátneho archívu v Nitre (nitrianska pobočka Štátneho archívu v Bratislave) a zaevidoval ich pod prírastkovým číslom 110/2 dňa 10. 4. 1958.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	Písomnosti v archívnom fonde dokumentujú činnosť Policajného úradu v Nitre, ktorého primárnou úlohou bolo starať sa o verejný poriadok, bezpečnosť a pokoj, ale tiež	Obsah a rozsah

		<p>o bezpečnosť osôb a majetku vo svojom správnom obvode. Nachádza sa tu základná agenda polície o úradných výkonoch podľa ustanovení trestného poriadku, t. j. záležitosti evidencie osôb, cestovných pasov a cudzincov, vykonávanie dozoru v pohostinstvách, kaviarňach, nocľahárňach a zábavných miestach. Písomnosti zahŕňajú tiež záležitosti strát a nálezov, zabezpečenie výkonu mravnostnej polície, spolkové a zhromažďovacej polície, tlačové a divadelné záležitosti, výkon policajného trestného súdництва. Materiál archívneho fondu obsahuje aj cenné dokumenty o hospodárskej, politickej a občianskej diskriminácii židovských obyvateľov na Slovensku. Spisy zachytávajú aj náladu obyvateľstva po 1. Viedenskej arbitráži.</p> <p>Archívny fond pozostáva zo 47 inventárnych jednotiek. K spisom v archívnom fonde sa zachovalo 12 protokolov a indexov a spisy sú uložené v 29 archívnych škatuliach.</p>	archívneho fondu
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Informácie o vyrad'ovacom konaní nie sú k dispozícii.	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Neočakávajú sa.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Súčasnú usporiadanie archívneho fondu rešpektuje ukladací systém podľa druhu agendy policajného úradu a pôvodný numerický systém. Inventárnu jednotku archívneho fondu tvoria spisy jedného oddelenia za jeden rok. Písomnosti archívneho fondu sú rozdelené na dve fondové oddelenia :</p> <p>A. Prezidiálne spisy B. Všeobecné spisy</p> <p>Archívny fond je v rámci každého fondového oddelenia usporiadaný podľa pôvodných oddelení policajného úradu (ako bolo uvedené v bode 3.2.3 opisu – dejinách archívneho fondu). Vo vnútri tematických skupín sú písomnosti uložené chronologicko-numerickým spôsobom usporiadania.</p>	Spôsob usporiadania

3.4.1.	Conditions governing acces	Pri spisoch týkajúcich sa zisťovania štátnej spoľahlivosti osôb, pri žiadostiach o pobyt a vydanie cestovných pasov a víz, pri dokumentoch o vypovedaní osôb zo štátu, dokumentoch týkajúcich sa arizácie židovských podnikov a evidencie zamestnancov policajného úradu je štúdium obmedzené zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a zákonom č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach, na verejné štúdium budú spisy prístupné od rokov 2029 – 2032 (v závislosti od datovania spisov).	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovať so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcí
3.4.3.	Language /scripts of material	slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	Štátny archív v Nitre prevzal písomnosti Policajného úradu v Nitre v relatívne nepriaznivom stave. Fond nebol usporiadaný a písomnosti v ňom boli pomiešané s písomnosťami iných archívnych fondov, medzi ktoré patrili Oblastné žandárske veliteľstvo v Nitre (1939 – 1945), Policajný komisariát v Komárne (1923 – 1938). Zachované písomnosti archívneho fondu sú v zachovalom stave. Dôverné spisy sa nezachovali. Pomerne dobre sú zachované prezidiálne spisy, ktoré tvoria najväčšiu a najvýznamnejšiu časť archívneho fondu. Všeobecné spisy sú dobre zachované, registratúrne denníky k nim však chýbajú. Priestupkové spisy nie sú zachované.	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Štátny archív v Bratislave, Vojtech Šarluška, Štefan Morávek: Policajný úrad v Nitre 1939 – 1942. Inventár, Bratislava 1962, evid. č. 189, 37 s.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Nitre, Novozámocká 273, 951 12 Ivanka pri Nitre	Existencia a umiestnenie

			originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Informácie nie sú známe.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Nie sú známe.	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publikation note	Watzka, J. – Zemene, R.: Štátny archív v Bratislave, pobočka v Nitre – Sprievodca po archívnych fondoch III. Bratislava : Slovenská archívna správa, 1966, s. 42 – 43.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note	---	Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Mgr. Edina Turanová	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	04.04.2018	Dátum vyhotovenia opisu